

Rapport om 7. scenario

Seminar for atomberedskapsorganisasjonen
Tromsø 14.-15. oktober 2025

Øyvind Gjølme Selnæs
Seksjonssjef, Seksjon beredskapsanalyser

2010-tallet: Seks dimensjonerende scenarier som danner grunnlag for atomberedskapen

– Fastsatt av regjeringen mai 2010

Scenario 1:
Stort luftbårent utslipp fra et annet land

Scenario 2:
Luftbårent utslipp fra anlegg i Norge

Scenario 3:
Lokal hendelse fra mobil kilde

Scenario 4:
Lokal hendelse som utvikler seg over tid

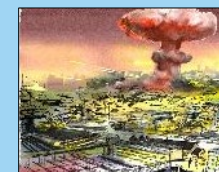
Scenario 5:
Marint utslipp, og/eller frykt for forurensning

Scenario 6:
Alvorlige hendelse i utlandet uten direkte konsekvenser for Norge

Scenario 7:
Bruk av kjernevåpen nær eller på norsk territorium

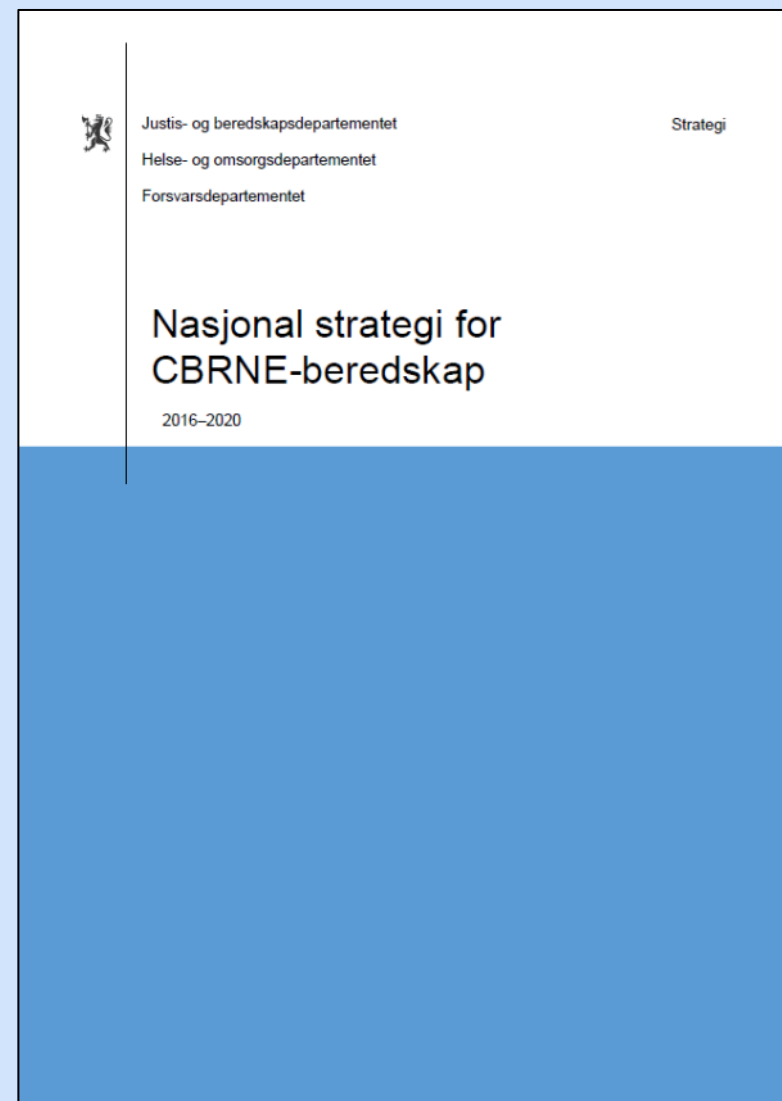

Nasjonal strategi for CBRNE-beredskap 2016-2020 (JD, HOD og FD)

«Kriseutvalget for atomberedskap skal utvide scenarioene for atomberedskapen med ett scenario som omfatter bruk av kjernefysiske våpen nær eller på norsk territorium samt utarbeide tiltak for et slikt tilfelle»

Rapporter om 1) scenario og 2) konsekvenser og håndtering ferdigstilt i 2020 og 2021.

Utredning → Politisk beslutning → Oppfølging

Forsvarskommisjonen om atomberedskapen

- Utviklingen i sikkerhetssituasjonen tilsier at det vil være behov for å styrke atomberedskapen i mange sektorer. Dette gjelder både utstyr og kompetanse
- Et langsiktig arbeid sammen med å bygge opp kompetanse og videreføre og utvikle det tverrsektorielle samarbeidet
- Risikoen for bruk av atomvåpen er stigende.

Rammer for et scenario

- Realistisk
- Egnert som plangrunnlag
 - Utfordringene må ikke allerede være dekket av de eksisterende seks scenariene
 - Grunnlag for videre beredskapsplanlegging
- Lang tidshorisont

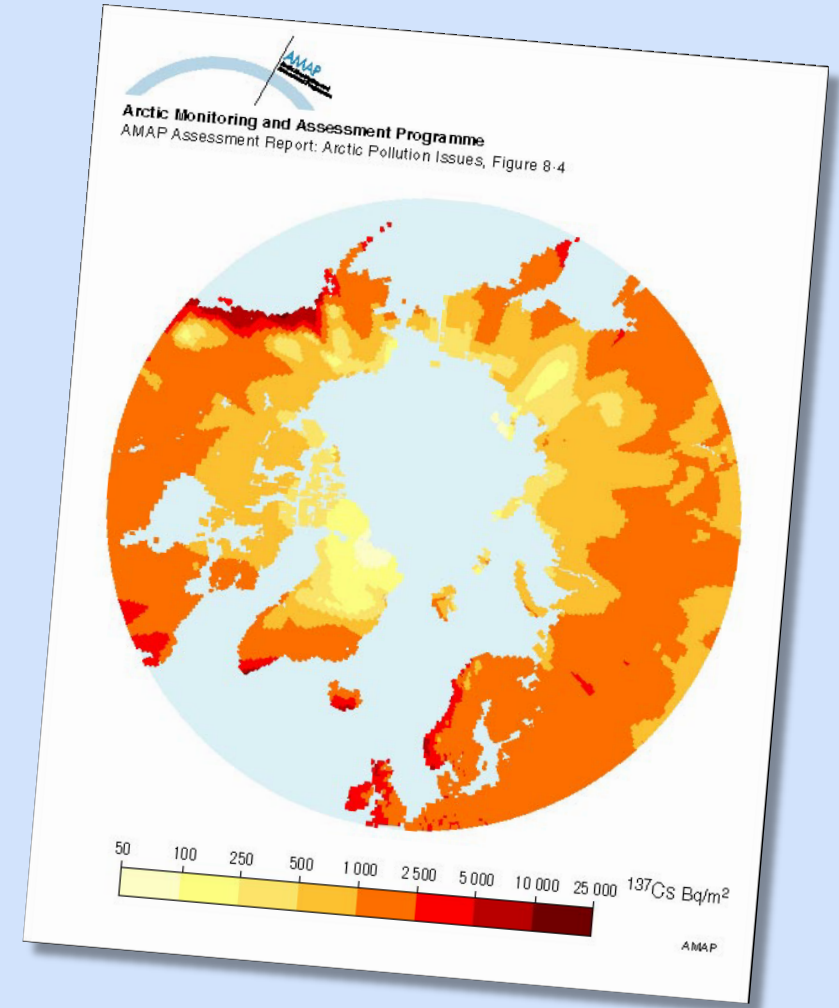

Nå: Rapport med anbefalinger til videre planlegging for et 7. scenario (mai 2025)

- Anbefalinger til konkrete tiltak som kan gjennomføres innen fem år for å oppgradere atomberedskapen (tverrsektorielt)
- Prioriteringer – tre nivåer
- Hvilken nyttegrad det enkelte tiltak har for den øvrige beredskapen

Erfaringer med konsekvenser av kjernevåpen

- De atmosfæriske prøvesprengningene på 1950- og 60-tallet
 - Mer enn 500 detonasjoner
 - Norge fikk en uforholdsmessig stor del av nedfallet
 - Miljøovervåkning og helsevurderinger i Norge, inkl. vurderinger rundt behov for tiltak
- Hiroshima og Nagasaki
 - Helse-, miljø- og samfunnsmessige konsekvenser
 - Langtidsstudier, inkl. over flere generasjoner

Primærvirkninger

- Ildkule (flere millioner grader varmt – soppsky)
- Utløser enorme energimengder
 - Ca. 50 % overtrykk og trykkbølge
 - Ca. 35 % termisk stråling (varme)
 - Ca. 15 % ioniserende stråling (direktestråling og radioaktivt nedfall)
- Elektromagnetisk puls (EMP)
- Skarpt lysglimt, kan gi midlertidig blindhet

Foto: Federal Government of the United States

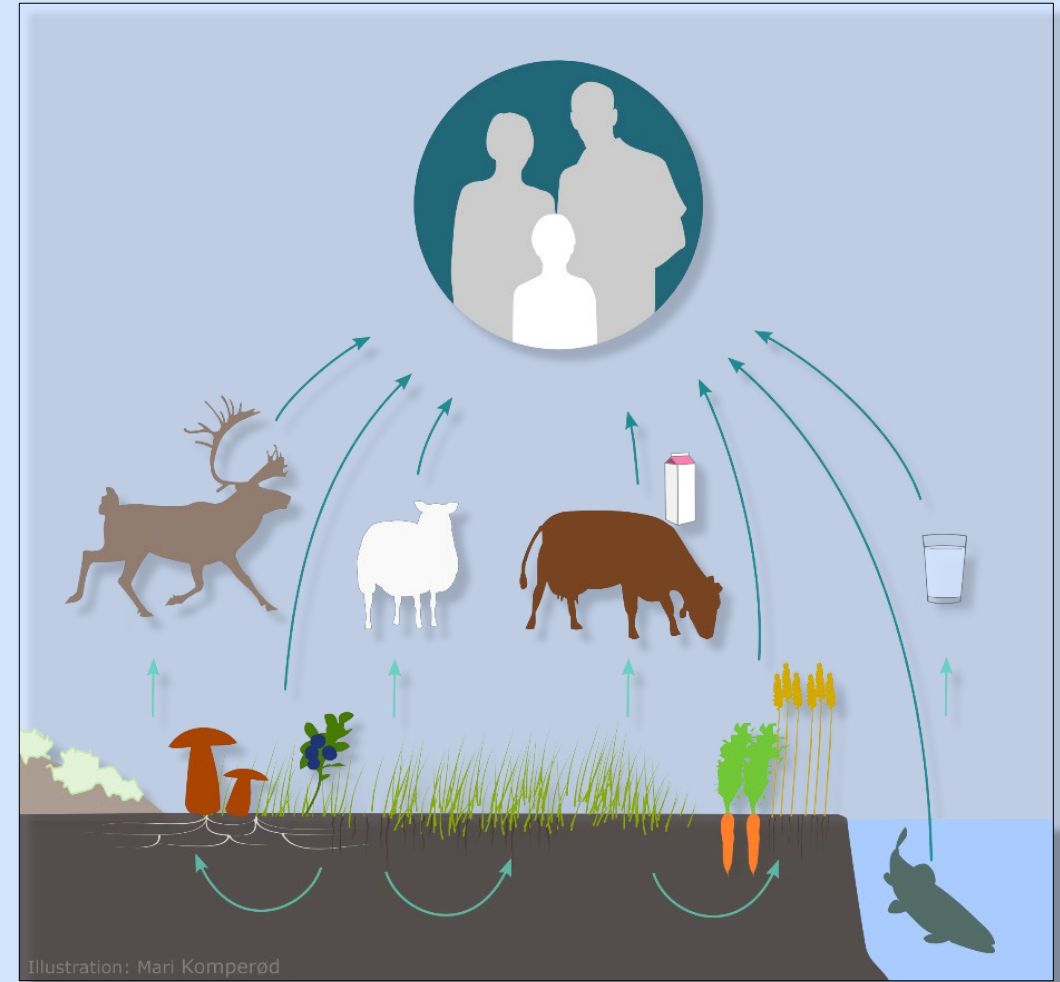
Sekundære virkninger

- Brannstormer?
- Bygninger raser sammen
- Skader som følge av glass fra knuste vinduer, splinter osv.
- Tap av kritisk infrastruktur, viktige nød- og helsetjenester, forsyninger av mat, vann og medisiner osv.
- Hjemløse, foreldreløse osv.

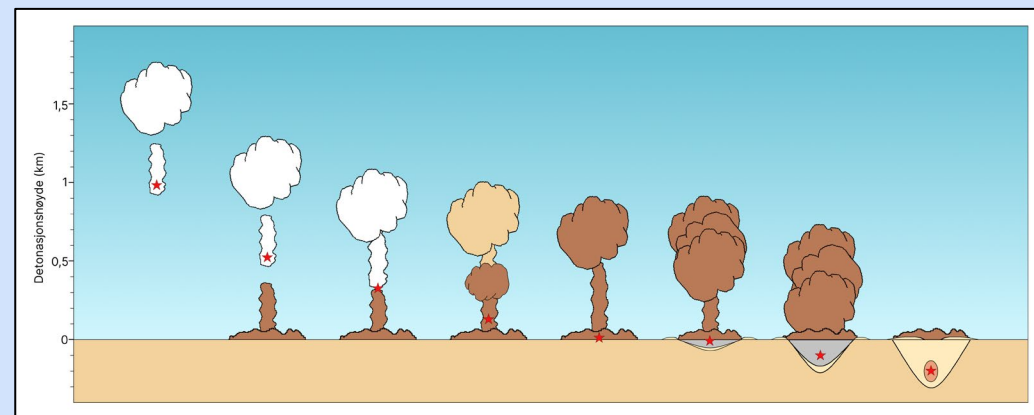
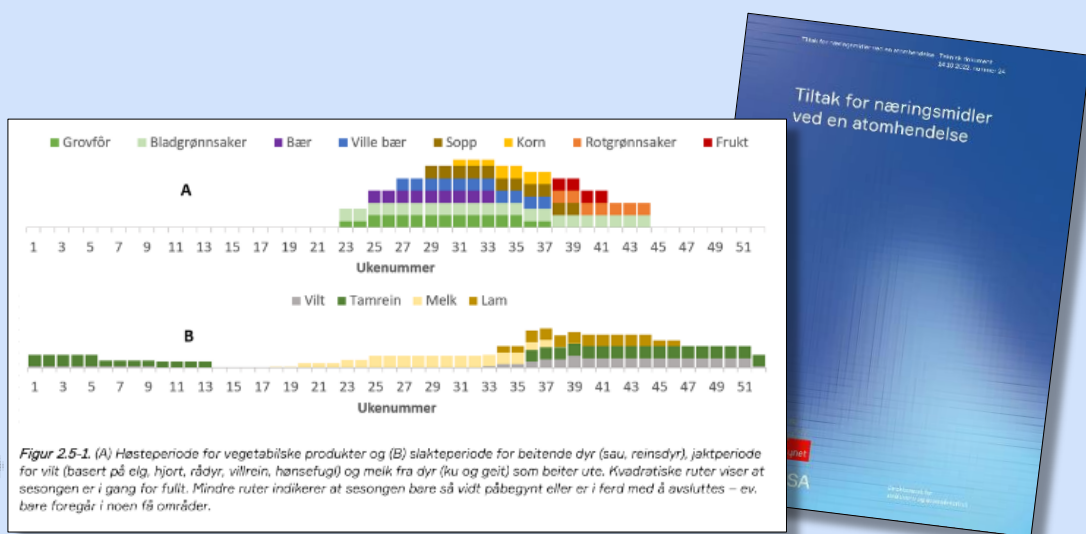
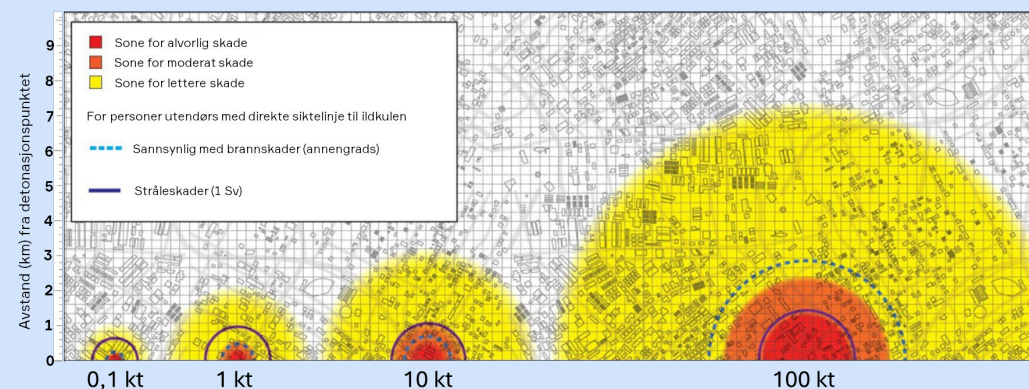
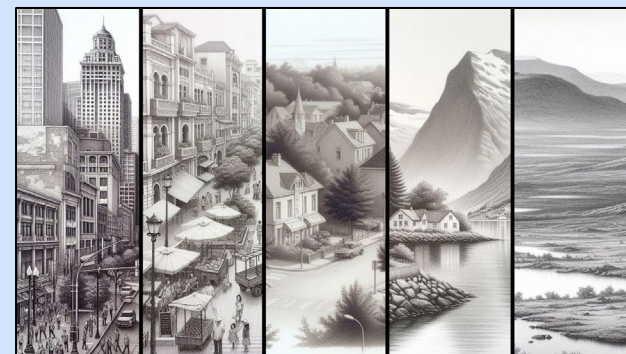
Langtidsvirkninger

- Langsiktige helsekonsekvenser
- Radiologiske konsekvenser som følge av radioaktivt nedfall
- Samfunnsmessige konsekvenser

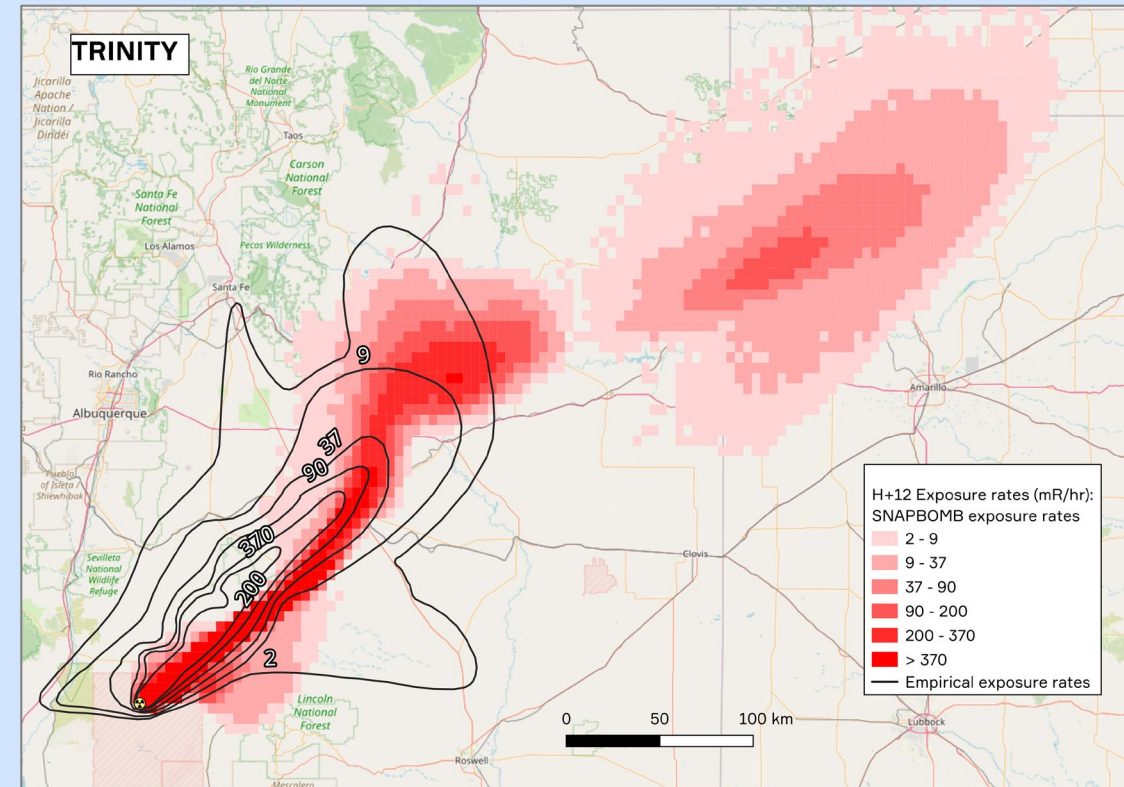
Noen sentrale faktorer for et planscenario

- Aktør, sted
- Detonasjonsstyrke og –høyde
- Værforhold og årstid
- Andre forhold
 - Varsling, tid på døgnet mv.

Tre sentrale fokusområder

- Nasjonal situasjonsforståelse
- Randsonen
- Radioaktivt nedfall

Påbegynt oppgraderingsarbeid høsten 2024 og våren 2025

- Nasjonal workshop 14.-15. november 2024 – innspill til dette arbeidet
 - Ca. 90 deltagere fra rundt 35 organisasjoner
- Kriseutvalget for atomberedskap: endringer i planverk og prosedyrer, øvelser
- DSA jobber for at kommunene skal ha en plikt til å ha beredskap for hendelser med akutt radioaktiv forurensning
- Samarbeid med ukrainske og amerikanske myndigheter, inkl. RISE Dnipro diskusjonsøvelse april/mai 2024, samt anskaffelse av analyseverktøy
- DSA deltar i internasjonal forskning og samarbeid innenfor analysemetoder og konsekvensreduserende tiltak

Anbefalinger: Noen hovedområder

- Sikre rask, effektiv og god nasjonal situasjonsforståelse
- Effektiv beskyttelse av sivilbefolkningen
- Trygg og effektiv innsats i innsatsområdet
- Styrket helsetjeneste
- Ivareta og gjenopprette infrastruktur
- Sikre trygge næringsmidler og drikkevann, og håndtering av langtidskonsekvenser

Anbefalingene er knyttet til konsekvensreduserende tiltak. Tiltak knyttet til bedret evne til forebygging, deteksjon og avvergelse er ikke omfattet av dette arbeidet.

Vi gjør Norge
stråletrygt
– hver dag